

2. Національна стратегія доходів до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1218-р. URL : https://mof.gov.ua/uk/national_income_strategy-716 (дата звернення 25.03.25).
3. Ukraine Facility. Програма фінансової підтримки України від Європейського Союзу на період 2024–2027 років. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> (дата звернення 25.03.25).
4. Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration. OECD, 2020. 73 р. URL: https://www.oecd.org/en/publications/tax-administration-3-0-the-digital-transformation-of-tax-administration_ca274cc5-en.html (дата звернення 25.03.25).
5. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (ETS 127) : Конвенція Ради Європи від 25.01.1988 р. № ETS N 127 станом на 27 травня 2010 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325#Text (дата звернення 25.03.25).

УДК 336.2

Кузь В.І.

к.е.н., доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ: СТАН І ПОДАЛЬШІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Базисом у функціонуванні будь-якої системи оподаткування є створення передумов для забезпечення фінансовими ресурсами процесу виконання державними структурами покладених на них функцій. Проте не менш важливою є можливість регулювання економічних процесів за допомогою податків. Саме виконання системою оподаткування регулюючої функції перебуває в основі рішень про застосування альтернативних підходів до оподаткування підприємницької діяльності. Механізм спрощеного оподаткування, обліку та звітності реалізується через процедури заміни сплати низки податків і зборів на сплату єдиного податку, що значно скорочує обсяги документування господарських операцій, масштаби виконання облікових операцій та об'єми підготовки звітних даних, а саме узагальненої інформації, яка характеризує процес визначення податкових зобов'язань за звітний період.

Спрощена система оподаткування орієнтована на суб'єктів малого підприємництва та мікробізнесу, що пов'язано із самою специфікою діяльності таких економічних одиниць. Адже функціонування потенційних платників

єдиного податку характеризується легкістю переходу в тінь, стабільністю в обсягах діяльності, виконанням простих господарських операцій, що не вимагає залучення висококваліфікованих кадрів. Даний стан речей з точки зору оподаткування призводить до необхідності пропонування зазначеним видам суб'єктів господарювання більш простішого механізму оподаткування діяльності, адже для них надзвичайно чутливими є витрати фіксованого змісту. Крім цього суб'єкти малого підприємництва виконують позитивні соціально-економічні завдання, малий та мікробізнес «масово створює робочі місця, невеликим коштом та без необхідності державного втручання; є найбільш ефективним способом боротьби з бідністю; виконує роль «колиски» для реалізації творчого, зокрема, підприємницького потенціалу; підтримує конкурентне середовище, надто у галузях з високою віддачею від масштабу; створює комфортне споживацьке середовище; сприяє залученню до трудової діяльності груп, які не мають великих шансів на ринку праці; є загалом дещо більш дружнім до екології, виробляючи товари та послуги поблизу місць їх споживання та зменшуючи транспортні витрати» [2], що потребує вжиття заходів зі стимулювання розвитку малого бізнесу, у т.ч. за рахунок податкових важелів.

Проте, можливість переходу та перебування на спрощеній системі оподаткування виступає потенційним інструментом ухилення від сплат податків, що перешкоджає виконанню податками фіскальної функції та викликає порушення принципів загальності та рівності при оподаткуванні діяльності суб'єктів господарювання. Використання зазначених інструментів призводить до недоотримання бюджетами податкових надходжень, зокрема заниження фізичними особами-підприємцями обсягів діяльності для отримання права сплати єдиного податку – 50-90 млрд. грн. на рік, а реєстрація фізичних осіб-підприємців замість найму працівників – 16-45 млрд. грн. на рік [1].

Вирішення проблем функціонування спрощеної системи оподаткування необхідно вбачати в удосконаленні організаційних, облікових і контрольних складових процесу нарахування та сплати єдиного податку. Напрями реформування альтернативних підходів до оподаткування діяльності суб'єктів

господарювання повинні забезпечити ефективне виконання не тільки фіскальної функції, але й регулюючої та соціальної. Для вирішення наведених завдань доцільним є перегляд спеціальних форм, режимів і варіацій оподаткування найпростіших форм підприємницької діяльності, з відповідним спрощенням облікового процесу та процесу розкриття звітної інформації. Результатом удосконалення функціонування спрощеної системи оподаткування є мінімізація можливостей застосування її інструментів суб'єктами середнього та великого бізнесу в цілях оптимізації податкового навантаження. Крім вище наведених цілей реформування перегляду потребують податкові ставки, максимальні обсяги отримуваного доходу, які дозволяють перебувати на спрощеній системі оподаткування, а також розширення переліку видів діяльності, що позбавляються права на альтернативні варіанти оподаткування. Мову необхідно вести про надання податкових преференцій підприємницьким структурам, які виконують виробничі операції, а отже створюють більшу за обсягами додану вартість, суб'єктам бізнесу, що формують попит на ринку праці та є важливими інституціями для розвитку громади тощо.

Беручи до уваги значні відмінності в податковому навантаженні та в обсягах інформаційно-облікових робіт між загальною системою оподаткування та її альтернативними варіантами, нагального вирішення потребують завдання налагодження ефективного контролю за розмірами діяльності ризикових суб'єктів підприємницької діяльності, які можна виконати за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Отже, на даному етапі економічного розвитку спрощену систему оподаткування необхідно розглядати з позицій виконання нею у першу чергу регулюючих функцій, а ніж фіскальних, що передбачає динамізм її елементів залежно від стратегічних цілей функціонування національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Черкашин В., Дубровський В. Щодо оцінки досвіду різних країн з питань застосування спеціальних спрощених режимів оподаткування мікро- та малого бізнесу. Інститут соціально-економічної трансформації. Економічна експертна платформа. К. 2024. 44 с.
2. Дубровський В., Черкашин В., Гетман О. Порівняльний аналіз фіскального ефекту

УДК 658.15“364”

Марусяк Н. Л.

к. е. н, доцент кафедри фінансів і кредиту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах економічної нестабільності, спричиненої воєнним станом та кризовими явищами, фінансова стійкість підприємств зазнає значних викликів. Воєнний стан змінює умови ведення бізнесу, обмежуючи доступ до фінансових ресурсів, скорочуючи попит та підвищуючи рівень ризиків. Серед основних наслідків воєнного стану можна виділити розрив логістичних ланцюгів та ускладнення постачання, падіння інвестиційної активності та обмежений доступ до кредитних ресурсів, підвищення операційних витрат через зростання вартості енергоресурсів та матеріалів, втрату активів та виробничих потужностей у зонах бойових дій. Підприємства стикаються з нестачею ліквідності, збільшенням витрат та зменшенням доходів, що негативно впливає на фінансову стійкість підприємств.

Як зазначається у навчальній літературі «недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства і відсутності у нього коштів для розвитку виробництва і взагалі діяльності господарюючого суб'єкта» [1]. Економічна криза, що супроводжує воєнні дії, спричиняє макроекономічну нестабільність, зростання рівня інфляції та девальвацію національної валюти. Це створює додаткові виклики для підприємств. Криза проявляється у вигляді фінансових потрясінь, що зменшують можливості підприємств щодо залучення капіталу та ефективного його використання.

Вітчизняні підприємства стикнулися з такими фінансовими ризиками, що характерні для економічної кризи, як підвищення рівня неплатоспроможності